

HANDEL ZAGRANICZNY PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

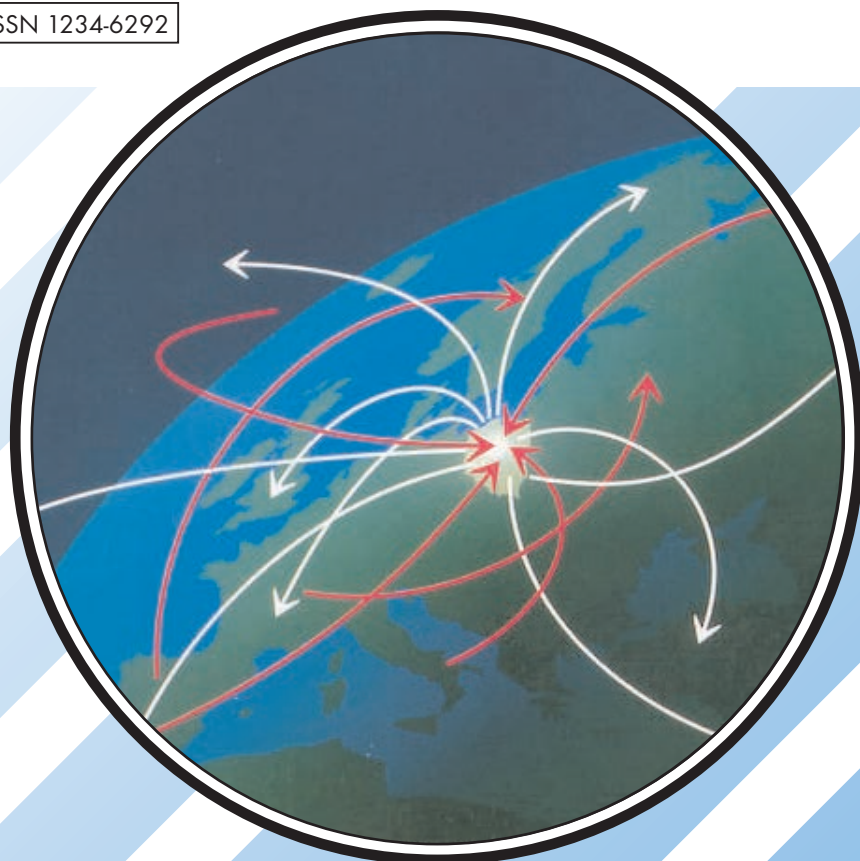
CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1995 ROKU

ISSN 1234-6292

**ANALIZY
RYNKOWE**

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

WRZESIEŃ 2015

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR HANDLU ZAGRANICZNEGO PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI:

Wiesław Łopaciuk

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz., Ark. wyd. 9,41

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Ogólna ocena handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	7
III. Stan i perspektywy handlu zagranicznego wybranymi produktami rolno-spożywczymi	17
1. Zboża <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	17
2. Produkty upraw oleistych <i>dr inż. Magdalena Bodył</i>	23
3. Cukier i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner</i>	29
4. Ziemniaki i przetwory <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i>	33
5. Owoce i przetwory <i>mgr Anna Bugała</i>	38
6. Warzywa i przetwory <i>mgr Anna Bugała</i>	42
7. Mleko i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner</i>	46
8. Drób <i>dr Dorota Pasińska</i>	49
9. Wołowina <i>dr Dorota Pasińska</i>	52
10. Wieprzowina <i>dr Dorota Pasińska</i>	55
11. Żywiec i mięso baranie <i>dr Danuta Zawadzka</i>	59
12. Żywiec i mięso końskie <i>dr Danuta Zawadzka</i>	60
13. Ryby i przetwory <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	62
14. Wyroby alkoholowe <i>mgr Katarzyna Rola</i>	67
15. Wody i napoje orzeźwiające <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski</i>	72
16. Tytoń i wyroby tytoniowe <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski</i>	74
Aneks	78

W pierwszej połowie 2015 r. wpływy z eksportu wyniosły 87,2 mld EUR, a wydatki na import 84,3 mld EUR¹. W porównaniu z analogicznym okresem 2014 r., wartość eksportu wzrosła o 6,7%, a importu o 1,9%. Po raz pierwszy w polskim handlu zagranicznym wystąpiła nadwyżka, która wyniosła 2,9 mld EUR (1,0 mld EUR deficytu w pierwszej połowie 2014 r.).

Dynamika wzrostu obrotów w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi była zbliżona do tej w handlu ogółem, ale doszło tu do pewnego spowolnienia dynamiki wzrostu wymiany handlowej. W pierwszej połowie 2015 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2014 r., wartość eksportu rolno-spożywczego zwiększyła się o 6,4% do 11,2 mld EUR, a importu o 1,9% do 7,6 mld EUR. W rezultacie nadwyżka wzrosła o 17,7% do 3,5 mld EUR, wobec 3,0 mld EUR przed rokiem. Korzystnie na wymianę handlową oddziaływała dobra sytuacja w kraju po zbiorach w 2014 r. (duże nadwyżki) oraz rosnący popyt importowy na rynkach docelowych. Z drugiej strony rozwój handlu hamowały narzucone ograniczenia administracyjne (rosyjskie embargo) oraz weterynaryjne (zakaz wprowadzony w związku z afrykańskim pomorem świń). Ponadto niższe ceny transakcyjne wpłynęły na ograniczenie dynamiki wzrostu w ujęciu wartościowym.

Nadwyżka generowana w handlu żywnością ma bardzo duże znaczenie w bilansie polskiego handlu zagranicznego i tworzeniu nadwyżki. Udział eksportu i importu rolno-spożywczego w eksporcie ogółem w analizowanym okresie nie zmienił się i wyniósł odpowiednio 12,8 i 9,0%. Ponadto wymiana handlowa, poprzez zagospodarowanie nadwyżek, korzystnie oddziałuje na koniunkturę w rolnictwie i wielu branżach przemysłu rolno-spożywczego. Eksport produktów rolno-spożywczych jest bardzo ważnym

¹ Obroty handlu zagranicznego ogółem i według krajów I-VI 2015 r., GUS, Warszawa, 12.08.2015 r.

kanałem zbytu dla krajowego przemysłu spożywczego oraz poważnym źródłem wpływów krajowego przemysłu spożywczego. Uwidoczniło się to w sytuacji, kiedy polskie produkty rolno-żywnościowe zostały objęte zakazem eksportu na tak ważny rynek, jakim jest Rosja. W ostatnich latach ponad 35% wartości sprzedaży tego sektora pochodziło z eksportu, wobec dwudziestu kilku procent przed pięcioma laty i kilkunastu procent w okresie poprzedzającym wejście do UE.

W pierwszej połowie 2015 r. nastąpił wzrost obrotów z większością grup państw. W handlu z WNP i z pozostałymi krajami rozwiniętymi (tylko import) widoczna była odwrotna tendencja. Podobnie jak w poprzednich latach, głównymi partnerami handlowymi były, skupiające około trzy czwarte obrotów, kraje UE-28. W eksporcie zmalało przede wszystkim znaczenie WNP, a wzrosło UE, krajów rozwijających się i pozostałych krajów rozwiniętych. Po stronie importu znaczenie UE i WNP zmniejszyło się na rzecz krajów rozwijających się i pozostałych krajów rozwiniętych. Restrykcje w eksporcie do Rosji spowodowały nasilenie działań mających na celu wzmocnienie pozycji na dotychczasowych rynkach zbytu oraz przede wszystkim poszukiwanie nowych rynków (dywersyfikacja sprzedaży). W imporcie obserwowano również podobne procesy.

W pierwszej połowie 2015 r. znacznie poprawiły się wyniki handlu z większością grup państw (z wyjątkiem WNP), dzięki czemu zwiększyła się nadwyżka w obrotach. W największym stopniu wzrosła nadwyżka w handlu z UE, w tym szczególnie z UE-15.

W handlu zagranicznym towarami rolno-spożywczymi dominują produkty przetworzone. W pierwszej połowie 2015 r. wpływy z ich sprzedaży stanowiły 82,9% wartości eksportu sektora żywnościowego, wobec 82,5% w pierwszej połowie 2014 r. Ich udział w imporcie był również stosun-

kowo duży i w porównaniu z pierwszą połową 2014 r. wzrósł z 64,8 do 66,1%. Wartość eksportu produktów przetworzonych w pierwszej połowie 2015 r. zwiększyła się o 6,9% do 9,3 mld EUR. Ich import wzrósł o 3,8% do 5,0 mld EUR. Nadwyżka w obrotach tymi produktami zwiększyła się do 4,2 mld EUR (3,8 mld EUR w pierwszej połowie 2014 r.). Eksport produktów rolnictwa wzrósł o 4,2% do 1,9 mld EUR, a import zmalał o 1,7% do 2,6 mld EUR. Tym samym deficyt zmniejszył się o 121 mln EUR do 677 mln EUR. W porównaniu z ubiegłymi latami był to relatywnie niewielki poziom.

W pierwszej połowie 2015 r. największe nadwyżki zanotowano w handlu mięsem i podrobami (1,1 mld EUR), głównie drobiowymi (772 mln EUR), tytoniem i papierosami (766 mln EUR), przetworami owocowymi (527 mln EUR), produktami mleczarskimi (486 mln EUR), zbożami (485 mln EUR), wyrobami cukierniczymi (449 mln EUR) oraz przetworami mięsnymi (406 mln EUR). Z kolei największy deficyt wystąpił w handlu śrutami i makuchami (392 mln EUR), świeżymi owocami (294 mln EUR), świeżymi warzywami (207 mln EUR), żywymi zwierzętami (204 mln EUR), rybami (137 mln EUR) oraz kawą, herbatą i kakao (125 mln EUR).

W pierwszej połowie 2015 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2014 r., doszło do dużego spadku dynamiki wzrostu eksportu produktów zwierzęcych i wzrostu dynamiki eksportu produktów roślinnych. Eksport tych pierwszych osiągnął 4,1 mld EUR i był o 2,2% większy niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Wywóz produktów roślinnych zwiększył się o 10,6% do 6,4 mld EUR. Spośród produktów zwierzęcych wzrósł przede wszystkim eksport mięsa i przetworów mięsnych, ryb i przetworów rybnych, a zmalał mleka i przetworów mleczarskich i żywych zwierząt. W eksporcie produktów roślinnych zwiększyła się przede wszystkim sprzedaż tytoniu i papierosów, zbóż i przetworów zbożowych, kawy, herbaty, kakao,

alkoholi, wód i napojów bezalkoholowych oraz roślin oleistych, a zmalała warzyw i przetworów oraz owoców i przetworów owocowych. Zmniejszył się też eksport ziemniaków i przetworów ziemniaczanych oraz grzybów i przetworów.

W imporcie nastąpił spadek obrotów produktami zwierzęcymi (o 4,1% do 2,3 mld EUR) oraz wzrost produktami roślinnymi (o 5,0% do 4,9 mld EUR). Zmniejszył się import wszystkich grup produktów zwierzęcych, w tym szczególnie żywych zwierząt (głównie trzody chlewnej) i produktów mleczarskich. Spośród produktów roślinnych wzrósł przywóz większości grup produktów, w tym najbardziej tytoniu i papierosów, kawy, herbaty, kakao, wód i napojów gazowanych oraz alkoholi. Zmalał jedynie przywóz ziemniaków i przetworów ziemniaczanych, cukru i przetworów

cukierniczych oraz zbóż i przetworów zbożowych. Udział produktów roślinnych w imporcie produktów rolno-spożywczych zwiększył się o 1,9 pkt. proc. do 64,0%.

W drugiej połowie 2015 r. i w pierwszej połowie 2016 r., głównymi, zewnętrznymi czynnikami, wpływającymi na polską wymianę handlową produktami rolno-spożywczymi, będą: powolna poprawa sytuacji gospodarczej u głównych partnerów handlowych Polski, stosunkowo dobre relacje popytu i podaży na tamtejszych rynkach, korzystny kurs wymiany złotego wobec euro i dolara USA, utrzymujące się na relatywnie niskim poziomie ceny surowców rolnych oraz ograniczenia w handlu związane z konfliktem na Ukrainie i afrykańskim pomorem świń. Duże znaczenie będzie miała sytuacja na krajowych rynkach,

szczególnie produktów roślinnych, gdzie nadwyżki będą znacznie mniejsze niż rok wcześniej.

W całym 2015 r. wpływ z eksportu mogą zwiększyć się o 4,0% do 22,8 mld EUR. W nieco mniejszym stopniu wzrosną wydatki na import (o 3,9% do 15,7 mld EUR). Nadwyżka w handlu produktami rolno-spożywczymi w 2015 r. jest szacowana na 7,0 mld EUR, wobec 6,7 mld EUR w 2014 r.

Przewiduje się, że wartość eksportu produktów rolno-spożywczych ogółem w pierwszej połowie 2016 r. wyniesie około 11,2 mld EUR, czyli o blisko 1% więcej niż w pierwszej połowie 2015 r. Wydatki na import wzrosną o ponad 5% do 8,0 mld EUR. Dodatni bilans obrotów może wynieść około 3,2 mld EUR (3,5 mld EUR w analogicznym okresie 2015 r.)

SUMMARY

In the first half of 2015, export revenue amounted to EUR 87.2 billion and import expenditure amounted to EUR 84.3 billion². When compared to the same period of 2014, the export value increased by 6.7% and the import value – by 1.9%. For the first time, Polish foreign trade saw the surplus, which amounted to EUR 2.9 billion (EUR 1.0 billion of deficit in the first half of 2014).

The growth rate of foreign trade in agri-food products was similar to that in total trade, but here we observed a certain slowdown in the growth rate of trade. In the first half of 2015, when compared to the same period of 2014, the agri-food export value increased by 6.4%, to EUR 11.2 billion, and the import value – by 1.9% to EUR 7.6 billion. As a result, the surplus increased by 17.7%, to EUR 3.5 billion in relation to EUR 3.0 billion in the previous year.

Trade was positively affected by the good situation in the country after the harvest in 2014 (large surpluses) and the growing import demand in the target markets. On the other hand, the development of trade was impeded by the imposed administrative (Russian embargo) and veterinary restrictions (the ban imposed due to African swine fever). In addition, lower transaction prices resulted in restricting the growth rate in terms of value.

The surplus generated in food trade plays a very important role in the balance of Polish foreign trade and creation of the surplus. The share of the agri-food export and import in the total export in the analysed period has not changed and amounted to, respectively, 12.8% and 9.0%. In addition, trade, through management of surpluses, affects positively the economic situation in agriculture and many sectors of the agri-food industry. The export of agri-food products is a very important outlet channel for the domestic food industry

and a major source of revenue of the national food industry. This has been visible in a situation when Polish agri-food products have been covered by the prohibition of the export to such an important market as Russia is. In the recent years, more than 35% of the sales value of that sector came from the export, when compared to twenty-plus percent five years ago and more than a dozen percent during the period preceding the accession to the EU.

In the first half of 2015, there was an increase in trade with the majority of the groups of the countries. In trade with the CIS and other developed countries (import only), a reverse trend was observed. As in the previous years, the major trading partners were the EU-28 countries which gather about three fourth of trade flows. In the export, mainly the importance of the CIS decreased while the importance of the EU, developing countries and other developed countries increased. In case of the import, the importance of the EU

² Foreign trade flows in total and by countries I-VI 2015, CSO, Warsaw, 12.08.2015.

and the CIS decreased in favour of developing countries and other developed countries. The restrictions in the export to Russia resulted in the intensification of actions aimed at strengthening the position in the existing outlet markets and, first of all, looking for new markets (sales diversification). Similar processes were observed also in the import.

In the first half of 2015, the results of trade with most groups of the countries (except the CIS) significantly improved, thanks to which the surplus in trade flows increased. The greatest increase was seen by the surplus in trade with the EU, especially with the EU-15.

Foreign trade in goods from the agri-food industry is dominated by processed products. In the first half of 2015, revenue from their sale accounted for 82.9% of the value of the export of the food sector, when compared to 82.5% in the first half of 2014. Their share in the import was also relatively large and when compared to the first half of 2014 it increased from 64.8 to 66.1%. The export value of processed products in the first half of 2015 increased by 6.9%, to EUR 9.3 billion. Their import increased by 3.8% to EUR 5.0 billion. The surplus in trade in those products increased to EUR 4.2 billion (EUR 3.8 billion in the first half of 2014). The export of agricultural products increased by 4.2% to EUR 1.9 billion and the import decreased by 1.7%, to EUR 2.6 billion. Thus, the deficit decreased by EUR 121 million to EUR 677 million and when compared to the previous years it was relatively small.

In the first half of 2015, the biggest surpluses were recorded in trade in meat and offal (EUR 1.1 billion), mostly poultry (EUR 772 million), tobacco and cigarettes (EUR 766 million), fruit prod-

ucts (EUR 527 million), dairy products (EUR 486 million), cereals (EUR 485 million), confectionery (EUR 449 million) and meat products (EUR 406 million). In turn, the biggest deficit occurred in trade in meal and oilcakes (EUR 392 million), fresh fruit (EUR 294 million), fresh vegetables (EUR 207 million), live animals (EUR 204 million), fish (EUR 137 million) and coffee, tea and cocoa (EUR 125 million).

In the first half of 2015, when compared to the same period of 2014, there was a large decline in the growth rate of the export of animal products and an increase in the growth rate of the export of plant products. The export of the former amounted to EUR 4.1 billion and was by 2.2% higher than in the same period of the previous year. The export of plant products increased by 10.6% to EUR 6.4 billion. In case of animal products, the increase was recorded mainly in the export of meat and meat products, fish and fish products while the decrease – in the export of milk and dairy products and live animals. In the export of plant products, the increase was recorded primarily in sale of tobacco and cigarettes, cereals and cereal products, coffee, tea, cocoa, spirits, water and non-alcoholic beverages and oilseeds, and the decrease in sale of vegetables and vegetable products as well as fruit and fruit products. The export of potatoes and potato products as well as of mushrooms and mushroom products also decreased.

The import saw the decrease in trade in animal products (by 4.1% to EUR 2.3 billion) and the increase in trade in plant products (by 5.0% to EUR 4.9 billion). There was a decrease in the import of all groups of animal products, particularly live animals (mostly pigs), and dairy products. In case of plant products, the import of most product

groups increased, mostly of tobacco and cigarettes, coffee, tea, cocoa, water and carbonated beverages and spirits. The decrease was recorded only in the import of potatoes and potato products, sugar and confectionery as well as cereals and cereal products. The share of plant products in the import of agri-food products increased by 1.9 p.p. to 64.0%.

In the second half of 2015 and in the first half of 2016, the major external factors affecting Polish trade in agri-food products will be: slow improvement in the economic situation of major trading partners of Poland, relatively good supply and demand ratios on the local markets, favourable exchange rate of PLN against EUR and USD, relatively low level of prices of agricultural raw materials as well as trade restrictions related to the conflict in Ukraine and to African swine fever. The situation in the domestic markets will be of great importance. In particular, it refers to plant products, where the surpluses will be much smaller than the year before.

In 2015, export revenue may increase by 4.0% to EUR 22.8 billion. Import expenditure will increase to a slightly lower extent (by 3.9% to EUR 15.7 billion). The surplus in trade in agri-food products in 2015 is estimated at EUR 7.0 billion when compared to EUR 6.7 billion in 2014.

It is expected that the value of the export of agri-food products in total in the first half of 2016 will be about EUR 11.2 billion, i.e. nearly by 1% more than in the first half of 2015. Import expenditure will increase by more than 5% to EUR 8.0 billion. The positive balance of trade flows may amount to about EUR 3.2 billion (EUR 3.5 billion in the same period of 2015).

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazą się:

1. Rynek mleka (49) • wrzesień 2015,
2. Rynek pasz (37) • październik 2015,
3. Rynek drobiu i jaj (48) • październik 2015,
4. Rynek zbóż (49) • październik 2015,
5. Rynek mięsa (49) • październik 2015,
6. Rynek rzepaku (48) • listopad 2015,
7. Rynek ryb (23) • listopad 2015,
8. Rynek ziemniaka (42) • listopad 2015,
9. Rynek wyrobów alkoholowych (3) • listopad 2015,
10. Rynek owoców i warzyw (47) • grudzień 2015,
11. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (43) • kwiecień 2016,
12. Popyt na żywność (17) • kwiecień 2016.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2015 r. (2 numery) wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wiernie odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2015 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>